

Краєзнавча експедиція

Володимирецький відділ освіти та виховання

Туристсько-краєзнавча
експедиція:
*„Історія міст і сіл
України”*
„Нарис-опис села
Біле”

Підготували учні гуртка:
«Знай свій рідний край»
Біленської ЗОШ I-III ступенів
Володимирецького району
Блищик Олеся Олександрівна,
Кобець Надія Олександрівна,
Блищик Лариса Олександрівна.
Керівник: Блищик Галина
Адамівна.

Володимирець-2008

Село моє, для мене ти єдине. Невелика цяточка на карті району. А для мене ти – моя маленька батьківщина.

Ліс навколо села, сповнений загадковості і чарівності. Озеро, мальовничістю якого захоплюються всі, хто сюди попадає. Зелене ліс. Його шелест зливається з хлюпанням хвиль. Чарівне місце... Притягує воно до себе всіх, хто топтав у дитинстві тут ряс і чебрець, хто марив на його березі незвіданими стежками, що виводять у далекі світи тих, хто народився у моєму селі. І назва його загадкова...

Серед багатой поліської природи у мальовничому куточку на півночі Володимирецького району, розкинулося невеличке, спокійне село, яке має чудову назву – Біле.

Про походження назви с. Біле в історичних документах нічого не зустрічається. Але, зробивши свої дослідження, ми прийшли до висновку, що отримало воно назву від великої наявності тут білого піску, білого озера, яке виблискувало серед темного лісу і великої кількості білої пухівки у навколишніх болотах. Про це повідали легенди старожилів села Біле - Дякової Тетяни Савівни 1914 р. н. та Савсюк Оксани Кіндратівни 1910 р. н.

Саме на білому піску з'явилися перші будинки наших прашурів, тому що кругом були непрохідні болота, ліси і озеро, а біля озера біла гора та піщані пагорби.

Тяжка праця не приносила великого достатку селянам.

Ванда Василевська, польська письменниця, у своїй трилогії „Пісня над водами” писала: „Село Бяла лежало на піщаному пагорбі. Важко добитися урожаю на неродючих ґрунтах. Сохне кинуте у землю зерно, кволі миршаві виростають колоски Село Бяла не збере цього року ні хліба, ні картоплі. І піде село Бяла з торбами ...”.

Так проходили роки. Одне покоління змінювалося іншим. Одна доля була схожа на іншу долю. І тільки велика любов до землі, до праці, сильна воля давала моїм односельчанам виживати, переборювати всі труднощі, які пред'являла їм доля.

Про історію села за давніх часів відомостей у історичних документах дуже мало.

Найперше, що потрапило до наших рук, це книга „Історія міст і сіл УРСР. Ровенська обл.” Видана в 1973 році Головною редакцією Української Радянської Енциклопедії Академії наук УРСР. В ній зібрано чимало цікавого про історію нашого краю. На 172 сторінці цієї книги зазначено, що перша письмова згадка про с. Біле датується 1561 роком, яке являється одним з найдавніших сіл Володимирецького району. Під цією датою згадується ще кілька сіл нашого району.

А з 1569 року почалися роки, коли на володимирецьких землях панували поляки, пани Чарторийські, які потім продали їх за 400 тисяч злотих воєводі Казиміру Пацу.

Панування чужоземців нікому і ніколи не йшло на користь. Постійне приниження безкоштовне використання робочої сили українця, свавілля з боку панів породжувало безграмотність, робило їх справжніми рабами.

Ставлення поляків по відношенню до українців було надзвичайно принизливим. Поляки не визнавали ні мови українського народу, ні його релігії і нав'язували свою мову і католицьку віру. Жителька села Біле Блищик Галина Іларіонівна згадує: „ Життя було важким, поляки тримали наш народ під контролем. Ми не мали волі ні до чого. Без дозволу польських панів не можна було сіяти, косити траву худобі. А хто робив без дозволу – штрафували. Все було платне: земля, дрова, трава. Без квитка, за якого треба було заплатити гроші, не пускали в ліс збирати ягоди. З лісу дров не привезеш. Можна було тільки ламати руками. Отже, рубки і печі топили не дровима, а тонкими гілками.

За землю платили податок. В селі була тільки польська школа. В школі були строгі порядки, учнів били. Вчили на польській мові.

Примушували платити податок на церкву”.

За польських часів біляни терпіли злидні. Зате на землях Рівненщини багатіли пани Заславські, Острозькі, Корецькі, Любомирські, Радзивілли, Гойські та Чарторийські.

У 1939 році поляків прогнали, почала встановлюватися радянська влада.

Почали і на Поліссі втілюватися комуністичні експерименти. Не так просто налагоджувалося радянське життя, тому що воно майже нічого не змінило у долі простого селянина, який і далі повинен був гнути спину на когось, платити податки, обмежуючи собі в усьому.

А через два роки наші односельчани переживали нові випробування. Почалася війна. Німці кілька разів бомбили село. Воно було вщент розбито і спалено. Жителі села змушені були переховуватися в лісі, жили в землянках.

Біляни не могли стояти осторонь воєнних подій. Близько 84 жителі пішли добровольцями на фронт. Населення подавало допомогу партизанським загонам та з'єднанням, а близько 80 чоловік брали безпосередню участь у їх діяльності, стали учасниками руху Опору проти фашистських загарбників. Вони були зв'язковими, брали участь в диверсійних операціях на залізничній дорозі, очолювали підпільні організації.

В „ Історії міст і сіл читаємо : „ Патріоти села Білого Володимирецького району знищили два мости, вивели з ладу вузькоколійну залізницю”.

У боротьбі з ворогом загинув 31 житель села, 78 чоловік нагороджено.

Нині в центрі села стоїть пам'ятник загиблим воїнам односельчанам в роки Великої Вітчизняної війни. На кам'яній плиті викарбувані імена загиблих. Вічна пам'ять героям!

Щороку 9 травня тут проходять урочистості до свята Перемоги. До підніжжя кладуть квіти земляки.

9 травня – це день нашого болю, скорботи і радості. Мільйонами людських втрат далася та перемога. Пам'ятаймо про це!

Для жителів села Білого святим місцем є місце, де стоїть пам'ятник загиблим партизанам в роки Великої Вітчизняної війни, які загинули у жорстокій боротьбі з вояками ОУН- УПА. На цьому місці загинув Бобрик Федір Ісаакович та його загін, який виконував завдання по роззброєнню бандерівців, ідучи на Зарічне.

Пам'ятник, який з'явився у 1967 році в семи кілометрах від села, серед старих, високосних сосен, нагадує про ці події. Кругом пам'ятника ростуть столітні дуби, які, розкинувши свої крони, ніби оберігають тишу і спокій цього місця. Вони є свідками тих кривавих подій та не в силі повідати про них – тому сумні і зажурені.

Але є люди, є політики, які зможуть правильно оцінити роль кожної сторони.

Війна закінчилася, загоїлися рани, висохли сльози. На Поліссі відновлюється радянська влада. Перші повоєнні роки були найважчими.

Тому що ще лунають постріли, гинуть люди. Політичні конфлікти забирають життя і ламають долі багатьох білян.

Але життя продовжується, воно помаленьку налагоджується.

Більшість жителів села працюють у радгоспі «Більський» тваринницько-молочного напрямку. Вони працюють на колгоспних полях: збирають урожай зернових, картоплі, буряків, льону, працюють доярками, трактористами, шоферами, різноробочими.

В селі працює сільська рада, якій підпорядковані населені пункти Малі Телковичі і Новосілки.

В 70-х роках в с. Білому нараховувалося 240 дворів і проживало 1192 чоловіки. Була відкрита пекарня, уже була побудована і працювала середня школа, в якій навчалося 431 учень і працювало 24 вчителі. Працював клуб, бібліотека і фельдшерсько-акушерський пункт та філія зв'язку.

Завдяки самовідданій праці 32 працівники радгоспу нагороджено Ленінською ювілейною медаллю.

Минули радянські часи. Україна стала незалежною. Всі негаразди, які переживала наша держава відчули на собі і біляни. Занепало радгоспне господарство, збільшилося безробіття, зменшилася народжуваність. Але біляни оптимістично дивляться в майбутнє. Отримавши у власність землю, на ній живуть щирі, працьовиті люди, зберігаючи мову, традиції, звичаї предків. І що дуже важливо жителі села Білого вирішили відбудувати церкву, яка була зруйнована в 70-х роках і вірять що з Божою допомогою зведуть храм, який настановить людей на істинний шлях віри і відродиться духовність, яка зробить всіх добрішими і милосерднішими.

2008 рік село нараховує 690 чоловік і близько 169 дворів. В сільській середній школі навчається 226 учнів і працює 25 учителів. Директором її є один із перших випускників Жданюк Василь Іванович.

Працює сільська рада, яку очолює житель с. М. Телковичі Новак Олександр Іванович, медичний пункт, відділення зв'язку, сільський клуб, бібліотека, чотири приватні магазини, Біленське лісництво.

Візитною карткою села є озеро Біле, простори якого сягають 80 гектарів, глибина більш як 40 метрів. В озері багато риби. Влітку і взимку тут можна побачити рибалок. Озеро є базою відпочинку не тільки місцевих жителів, а й приїжджих із різних міст і містечок, які тут іноді зупиняються на ціле літо.

Озеро Біле – прекрасний куточок рідного краю.